

JUSTIITSMINISTEERIUM
TÖÖSTUSOMANDI
APELLATSIOONIKOMISJON

OTSUS nr 1265-o

Tallinnas 15. mail 2013 a.

Tööstusomandi apellatsioonikomisjon, koosseisus Tanel Kalmet (eesistuja), Rein Laaneots ja Edith Sassian, vaatas kirjalikus menetluses läbi Astion Dermatology A/S, DK (edaspidi omanik; esindaja 04.04.2010 volikirja alusel patendivolinik Raivo Koitel) kaebuse Patendiameti 16.04.2010 teate peale, millega otsustati mitte rahuldada omaniku Euroopa patendi EP1560589 (Eestis reg nr E000750) kaitse taastamise nõuet.

Asjaolud ja menetluse käik

1) 16.06.2010 esitas omanik tööstusomandi apellatsioonikomisjonile (edaspidi komisjon) kaebuse Patendiameti 16.04.2010 teate (kaebuses nimetatud otsuseks) peale mitte rahuldada omaniku Euroopa patendi EP1560589 taastamisavaldus. Omanik taotleb tühistada Patendiameti otsus ning taastada patendi kehtivus Eestis. Kaebusele olid lisatud volikirja, tõendid 48 lehel ja riigilõivu summas 2500 kr tasumist tõendav dokument. Kuna esitatud kaebuses viidati Patendiameti vaidlustatavale otsusele, komisjon lahendab tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse (edaspidi TÕAS) § 39 lg 1 p 1 alusel Patendiameti otsuse vaidlustamiseks esitatud kaebusi ja kaebusele TÕAS § 44 lõikes 1 esitatud nõuded olid täidetud, võeti kaebus esialgse hinnangu alusel 02.07.2010 komisjoni menetlusse nr 1265 all ning selle eelmenetlejaks määrati komisjoni esimees Tanel Kalmet.

Kaebuse asjaolud on järgmised. 26.03.2010 esitas omanik Patendiametile Euroopa patendi EP1560589 Eestis kehtivuse taastamise põhjendatud avalduse (kaebuse lisa 1, mis koosneb avaldusest, Taani patendibüroo Plougmann & Vingtoft, edaspidi PV, memost sündmuste kohta, mis viisid patendiõiguste kaotamiseni, koos tõlkega, PV rutiinsetest reeglitest tähtaegade järgimise, koolituste ja kontrollimise kohta, koos tõlkega, ning riigilõivu summas 2810 kr tasumist tõendavast dokumendist). Oma 16.04.2010 teatega (otsusega) nr 6/2046 otsustas Patendiamet mitte rahuldada patendiomaniku avaldust (lisa 2). Patendiamet teatas, et ei pea võimalikuks rahuldada 26.03.2010 avaldust patendi reg nr E 000750 kehtivuse taastamiseks. Patendi kehtivusaasta riigilõivu tasumise tähtpäev oli 30.06.2009 Patendiseaduse (edaspidi PatS) § 42 lõigete 1 ja 3 kohaselt kehtivusaasta riigilõivu peab tasuma tasumistähtpäeval või kuue kuu jooksul enne tasumistähtpäeva või kuue kuu jooksul pärast tasumistähtpäeva, tasudes täiendava riigilõivu. PatS § 42 lõike 11 kohaselt kehtivusaasta riigilõivu võib tasuda ka juhul, kui see jäi tasumata vääramatul jõu või patenditaotlejast, patendiomanikust või nende esindajast sõltumatu muu takistuse tõttu. Omaniku 26.03.2010 kirjas esitatud nimetatud patendi 7. kehtivusaasta riigilõivu PatS-s määratud tähtajaks mittetasumise asjaolud ei ole käsitletavad omanikust või teda esindavast patendivolinikust sõltumatu takistusena. Patendiamet oli seisukohal, et kehtivusaasta riigilõiv jäi tähtajaks tasumata, kuna omaniku esindaja ei olnud oma tegevuses piisavalt hoolikas ja toiming jäi tegemata tema tegevusetuse, mitte omaniku esindaja tegevusest sõltumatu asjaolu tõttu. Patendiamet viitas, et

Aadress:
Tõnismägi 5a
15191 Tallinn

Telefonid:
6208201, 6208276
e-mail: toak@just.ee

Faks:
6208109
<http://toak.just.ee/>

vastavalt riigilõivuseaduse (edaspidi RLS) § 12 ja § 15 lõike I punktile I on omanikul õigus taotleda maksekorraldusega tasutud riigilõivu summas 2810.- krooni tagastamist. Samas palus Patendiamet riigilõivu arvestuse korrektsuse huvides esitada enamtasutud riigilõivu tagastamise nõuetekohane avaldus 30 päeva jooksul teate saamisest. Teates märgiti, et kui omanik ei taotle riigilõivu tagastamist riigilõivuseaduses ettenähtud tähtaja jooksul, jääb nimetatud riigilõiv riigituludesse.

Omanik märgib kaebuses, et vastavalt Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seaduse (edaspidi EPKS) § 7 lg 1 on Euroopa patent, milles Eesti Vabariik on märgitud riik, Euroopa Patendiameti (edaspidi EPO) poolt selle väljaandmisest teatamise päevast arvates õiguslikult võrdne siseriikliku patendiga, kui omanik esitab kolme kuu jooksul teatamise päevast arvates Eesti Patendiametile Euroopa patendikirjelduse tõlke eesti keeles ja tasub tõlke avalikustamise eest ettenähtud riigilõivu. Vastavad toimingut tehti omaniku poolt 03.01.2007 ja Euroopa patent sai õiguskaitse Eestis, mis on õiguslikult võrdne siseriikliku patendiga - st tema suhtes kuuluvad kohaldamisele ka siseriikliku patendi kohta PatS-s kohaldatavad sätted. Vastavalt EPKS § 10 lg 1 peab Eestis kehtiva Euroopa patendi jõushoidmiseks omanik tasuma iga kehtivusaasta eest jõushoidmise riigilõivu. EPKS § 10 lg 3 sätestab, et jõushoidmise riigilõivu peab tasuma tasumistähtpäeval või kuue kuu jooksul enne tasumistähtpäeva. Tasumistähtpäevaks loetakse selle kalendrikuu viimane päev, millal kehtivusaasta algab. Kehtivusaasta alguskuupäevaks loetakse Euroopa patenditaotluse esitamise kuupäev. EPKS § 10 lg 4 kohaselt võib jõushoidmise riigilõivu tasuda ka kuni kuus kuud pärast tasumistähtpäeva möödumist, tasudes täiendava riigilõivu. EPKS § 10 lg 6 sätestab, et kui jõushoidmise riigilõiv jäetakse § 10 lg 3 või 4 sätestatud tähtaja jooksul kehtestatud määras tasumata, kaotab Euroopa patent lg 3 nimetatud tasumistähtpäevast Eestis kehtivuse. EPKS ei sätesta aga regulatsiooni kehtivusaasta lõivude hilisemaks tasumiseks, kui see jäi tasumata vääramatu jõu või patenditaotlejast, patendiomanikust, täiendava kaitse omanikust või nende esindajast sõltumatu muu takistuse tõttu. Kuna Eestis jõustatud Euroopa patent on õiguslikult võrdne siseriikliku patendiga, saab omaniku arvates lähtuda siinjuures PatS-s sätestatud vastavast korrast. Samuti sätestab EPKS § 20 lg 3, et Euroopa patentide siseriiklikku menetlust puudutavates küsimustes, mis ei ole reguleeritud EPKS või teiste siseriiklike õigusaktidega, juhinduvad Patendiamet ja kohtud ning Eesti muud ametiasutused organisatsiooni institutsioonide otsustest, mis käsitlevad samu või sarnaseid küsimusi. Kehtivusaasta lõivu hilisema tasumise põhjendused on reguleeritud PatS § 42 lg 11, mida saab omaniku arvates käesolevas küsimuses rakendada.

PatS § 42 lg 11 sätestab, et kehtivusaasta riigilõivu võib tasuda ka juhul, kui see jäi tasumata vääramatu jõu või patenditaotlejast, omanikust, täiendava kaitse omanikust või nende esindajast sõltumatu muu takistuse tõttu. Patendiamet taastab patenditaotluse menetluse, patendi kehtivuse või täiendava kaitse kehtivuse, kui patenditaotleja, omanik või täiendava kaitse omanik kahe kuu jooksul pärast takistuse kadumist esitab patenditaotluse menetluse, patendi kehtivuse või täiendava kaitse kehtivuse taastamise nõude, tõendab vääramatu jõu või temast või tema esindajast sõltumatu muu takistuse olemasolu ja tasub kehtivusaasta riigilõivu ning sama paragrahvi 3., 8. või 10. lõikes ettenähtud juhtudel täiendava riigilõivu ja riigilõivu patenditaotluse menetluse, patendi kehtivuse või täiendava kaitse kehtivuse taastamise eest. Eelnimetatud nõude saab esitada ühe aasta jooksul samas paragrahvis ettenähtud tähtpäevast arvates, 3., 8. või 10. lõikes sätestatud juhtudel aga nimetud lõigetes sätestatud tähtaja lõppemisest arvates.

Vastavalt PatS § 30 võib patenditaotleja esitada Patendiameti otsuse peale kaebuse komisjonile ning § 30 lg 2 kohaselt võib patenditaotleja esitada kaebuse komisjonile kahe kuu jooksul otsuse tegemise

kuupäevast arvates, tasudes riigilõivu. Vastavalt PatS § 52 lg 1 võib patenditaotleja oma õiguste kaitsmiseks PatS § 30 kohaselt esitada Patendiameti otsuse peale kaebuse komisjonile kahe kuu jooksul otsuse kuupäevast arvates. See on kogu PatS-s leiduv regulatsioon patenditaotleja (ja ka omaniku) õiguste kaitsmisel ning Patendiameti otsustele kaebuste esitamisel. Vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse § 15 esimese lause kohaselt on aga igaühel õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse. Vastavalt TÕAS § 35 lg 2 on menetlus komisjonis Patendiameti otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamiseks kohustuslik kohtueelne menetlus. Analoogia korras tuleks ka käesoleval juhtumil kaebuse esitamise võimaldamisel lähtuda PatS §-des 30 ja 52 sätestatust.

Euroopa patent EP1560589 on Eestis kaotanud kehtivuse 7. kehtivusaasta lõivu mittetasumise tulemusena. Vastava kehtivusaasta tasumise tähtpäevaks oli 30.06.2009. Vastavat lõivu ei tasutud ka seaduses ettenähtud 6-kuulise hilinemisega koos täiendava riigilõivuga, s.o hiljemalt 31.12.2009.

26.03.2010 esitas omanik patendi kehtivuse taastamise avalduse koos põhjendusega, et EPKS § 10 lg 3 ja 4 sätestatud toiming jäi sooritamata omanikust ja teda esindavast välisriigi patendivolinikust sõltumatu takistuse tõttu (lisa 1). Patenditaotleja Taani patendivolinikud märkasid takistuse olemasolu 29.01.2010 ning vastava taastamisnõude esitamisega 26.03.2010 oli täidetud PatS § 42 lg 1 ettenähtud kahekuuline toimingute sooritamise tähtpäevast kinnipidamine. Omaniku 26.03.2010 avaldusele oli lisatud ka maksekorraldus patendi kehtivuse taastamise ja seitsmenda kehtivusaasta (koos lisalõivuga) eest tasutud riigilõivu kohta.

Patendiamet jättis oma 16.04.2010 teatega (otsusega) nr 6/2046 omaniku taastamisnõude rahuldamata (lisa 2). Põhjendus selleks oli, et 7. kehtivusaasta riigilõiv jäi tasumata, kuna omaniku esindaja ei olnud oma tegevuses piisavalt hoolikas ja toiming jäi tegemata tema tegevusetuse, mitte omaniku esindaja tegevusest sõltumatu asjaolu tõttu. Samuti võimaldas Patendiamet 30 päeva jooksul vastava teate saamisest taotleda taastamisnõudega tasutud enammakstud riigilõivu tagastamist. Omanik seda ka 21.04.2010 kirjaga tegi. Tegemist ei olnud Patendiameti otsusega nõustumisega, vaid seda tegi omanik soovist välistada võimaliku täiendava rahalise kahju tekkimist käesolevas asjas. Olenemata vastava riigilõivu tagasitaotlemisest, on omanikul siiski 2 kuu jooksul Patendiamet otsuse tegemisest võimalik selle otsuse peale esitada kaebus ja vajadusel tagasitaotletud riigilõiv uuesti tasuda.

Järgnevalt tõendab omanik põhjalikumalt takistuse olemasolu ning et patendi EP1560589 kehtivuse lõppemine Eestis oli tahtmatu ning tegemist oli omaniku või tema välisriigi esindaja tegevustest sõltumatute asjaoludega. Omanik teeb seda koos viidetega omaniku välisriigi esindaja PV detailsele kirjalikule seletusele (memole) koos vastavate lisadega, mis kõik on ka eesti keelde tõlgitud (lisa 1 lisad). PV oli ja on vastutav patendi EP1560589 ja teiste PCT/DK03/00423 tulenevate patentide ja patenditaotluste menetlemisel, samuti kehtivusaasta tasude jälgimisel ning nende eest maksmisel paljudes riikides.

Sündmuste jada patendi EP1560589 ja sellele eelnenud taotlusega sai alguse 2006. aastal, mis hr W., kes on käesoleva patendi leiutaja kui ka omaniku juhatuse liige, loobus 2006. a mais firma juhatuse liikme ametikohast ning alates 2006. a maikuust oli omaniku ja teiste Astion grupi firmade, juhatuse esimeheks hr S. A., kes on ka vastutav patendiportfelli jõushoidmise ja juhiste andmise eest PV-le. 2009. a märtsis teatas S. A. PV-le, et juhatus on otsustanud loobuda PCT/DK03/00423 põhineval patendiperekonnast, kuna mõningate kliiniliste testide tulemus oli pettumuseks, mis muutsid ka

toote majandusedu võimalused väheveenvaks. Seetõttu suleti PV elektroonilises tähtpäevade jälgimissüsteemis Patricia 19.03.2009 vastutava patendiosakonna koordinaatori prl O. poolt kõikides vastavates riikides, sh ka Eestis, jälgitavad tähtpäevad (sh ka kehtivusaasta tasude jälgimise tähtpäevad). W. asus 02.04.2009 taas oma endisele ametikohale omaniku juhatuses ning ta soovis jätkata ka üldmääratud patendiga kaitstud toote edasiarendamist ja 27.10.2009 andis W. PV-le juhise patentide taasavamiseks. See otsus võeti taotleja poolt vastu kliiniliste testide tulemuste ülevaatamisel. 27.10.2009 sai O. W.-lt käesolevat patendiperekonda menetluse jätkamist käsitleva elektroonilise kirja. O. on olnud PV-s tööl alates 01.09.1999 ja ta on väga usaldusväärne töötaja. O. on läbinud PV sisemise koolituse, mille kirjeldus on lisatud PV koordinaatorite koolitamise põhimõtete reeglites ja tal on väga head tööstusomandialase õiguskaitse teadmised, mille tõenduseks on muuhulgas ka asjaolu, et ta on Taani Intellektuaalse Omandi Kvalifitseeritud Administraatorite kursustel lektoriks. O. on ka Patricia haldajaks. O. ei ole kunagi varem olnud seotud ühegi õiguse kaotamisega. Kahjuks O., saades W.-lt patendiperekonda puudutava elektroonilise kirja, ei taasavanud patente Patricias ja ei määranud uuesti vajalikke tähtpäevaid kehtivustasude tasumiseks koos lisatasudega, mis oleks olnud tavaline protseduur suletud patentide taasavamisel. O. tegevust mõjutavaid ning tema tegevusest sõltumatuid põhjuseid selleks oli kaks. Esiteks, 27.10.2009 ehk päeval mil saabus W. elektrooniline kiri, kutsus PV juhatuse esimees hr H. kell 10.00 kõik PV töötajad koosolekule. Koosoleku eesmärgiks oli edastada informatsioon üldise majandussurutise negatiivsest efektist PV-le, mille tulemusena on vähenenud sissetuleva töö hulk, mis omakorda tähendas tööjõu vähendamise vajadust ca 10%. Loomulikult olid kõik töötajad, sh ka O. nende halbade uudiste teadasaamisel endast välja viidud ja emotsionaalselt stressiseisundis. Selline informatsioon ja seisund mõjutab paratamatult kõikide asjassepuutuvate inimeste igapäevast elu ja tööd ning on oluliseks häirivaks ja tähelepanu hajutavaks faktoriks. Teiseks olid O.-l oktoobrist 2009 (st ka ajal, mil W. saatis O.-le vastavasisulisel kirja patendiõiguste taastamise kohta ning kui toimus PV juhatuse esimehe poolt kokkukutsutud ärevusttekitav koosolek) kuni detsembrini 2009 tõsised probleemid tervisega. Nimelt olid tal tihti peavalud, unisus ja südamepuperdus. Ta ei olnud teadlik sellest, et neid probleeme tekitas talle väga kõrge vererõhk. See asjaolu tuvastati alles 07.12.2009, mil ta külastas oma perearsti. Arst määras talle koheselt vererõhuprobleemist vabanemiseks ravimeid Amlidopin ja hiljem veel Corodil. Kõrgenenud vererõhk on tõsine tervisehäire, mis samuti mõjutab vastava tervisehäirega inimese igapäevast elu ja tööd ning on oluliseks füüsilist ja vaimset tervist negatiivselt mõjutavaks asjaoluks (lisa 3 perearsti 10.03.2010 kinnitus koos tõlkega). Üldmääratud kahe põhjuse tõttu polnud O. ajal, mil PV sai juhised kõne all oleva patendiperekonna patentide taasavamiseks, võimeline töötama temale tavapärasel laimatul viisil, andmaks endale adekvaatselt ka aru sellest asjaolust.

PV on loonud tähtpäevade jälgimiseks rutiinsed kontrollimehhanismid. Neid väliste tähtpäevade kontrollide teostab eelistatavalt tiimi vastutav konsultant. Astion grupi patentide eest oli vastutavaks konsultandiks hr S., kes on Euroopa patendivolinik ja on töötanud tööstusomandi õiguskaitsevaldkonnas alates 2003. aastast. 27.10.2009 elektrooniline kiri saadeti nii S.-le kui O.-le. Tavapärane PV tööprotsess oleks pidanud olema selline, et O. taasavaks patendid ja taaslooks Patricias tähtpäevad ja S. või mõni teine PV konsultant paneb oma initsiaalid tähtpäevade lehele näitamaks, et patent on taasavatud ja tähtpäevade jälgimisega on kõik korras ning kontroll on teostatud. Kuna patente ei taasavatud ega tähtpäevaid taasloodud O. poolt Patricias kunagi, ei saanud S. kontrollimiseks tähtpäevade lehti. Samuti polnud keegi teine PV konsultantidest seotud patentide elektrooniliste patendiandmete taasavamiselega. Nagu sätestatud PV juhendis „Andmete ja

tähtpäevade heakskiitmine“, peaks konsultant olema alati kaasatud väliste oluliste tähtpäevade heakskiitmisel ja kustutamisel ning seetõttu kaasallkirjastama vastava otsuse enne tähtpäeva möödumist, kuid kuna selle töö koordinaator O. ei olnud loonud kehtivustasude maksmise lõpptähtpäevasad, ei saanud S. ka teostada kontrolli.

Patendiõiguse lõppemise tagajärg kehtivustasu mittemaksmise ja ka lisalõivu mittemaksmise tõttu avastati 29.01.2009, mil PV Oslo kontor sai Norra patendiametist kirja selle kohta, et Norra vastav patenditaotlus on annulleeritud. Koheselt kui saadi teada, et patendiõigused on taotleja/omaniku tahte vastaselt lõppenud, võeti tarvitusele sammud õiguste taaskehtestamiseks kõikides riikides, kus see veel on võimalik. Vastavad sammud võeti tarvitusele ka Eestis (lisa 1). Üldmõistetavalt nähtub, et patendiportfelli jõushoidmiseks ja tähtpäevade jälgimiseks võeti kõikide osapoolte poolt tarvitusele kõik vajalikud meetmed, kuid tulenevalt eristatud inimfaktorist, mis tulenes otseselt majandusolukorrast tulenevast PV töötajaskonna vähendamise otsusest ning teadvustamata väga kõrge vererõhuseisundi probleemist, jäid O. poolt elektroonilisse jälgimissüsteemi sisestamata kehtivustasude maksmise tähtpäevad koos lisalõivude tähtpäevadega ja seetõttu jäid nad ka vastutava koordinaatori S. poolt tähelepanuta.

Viidates EPO apellatsioonikomisjoni väljakujunenud praktikale, on nõuded assistendile (koordinaatorile), kellele on delegeeritud rutiinsed ülesanded (sh tähtpäevade jälgimine) vähem ranged, kui need on Euroopa patendivolnikule, kui patendivolnik on võimeline töendama, et assistent (koordinaator), kellele mainitud tööd on delegeeritud, on sobiv selle töö jaoks ning, et ta on läbinud vastava koolituse ning samuti patendivolnik on omaltpoolt teostanud mõistliku kontrolli assistendi (koordinaatori) tegevuse üle. Omanik viitab assistendile delegeeritud töid käsitlevatele Euroopa Patendiameti apellatsioonikomisjoni otsustele J 16/82, J 33/90, J 26/92, T 221/04, T 43/96, J 5/80, T 191/82, T 105/85, T 11/87, T 176/91, T 221/04. Kuna Eesti on Euroopa Patendikonventsiooni (edaspidi EPC) liige, pole põhjust rakendada sarnaste küsimuste käsitlemisel ja lahendamisel rangemaid meetmeid, kui see on nt EPO apellatsioonikomisjoni väljakujunenud praktikas. Samuti sätestab EPKS § 20 lg 3, et Euroopa patentide siseriikliku menetlust puudutavates küsimustes, mis ei ole reguleeritud käesoleva seaduse või teiste siseriiklike õigusaktidega, juhivad Patendiamet ja kohtud ning Eesti muud ametiasutused organisatsiooni institutsioonide otsustest, mis käsitlevad samu või sarnaseid küsimusi - käesoleval juhul siis väljakujunenud õiguspraktikat patendi taastamise küsimuses. Lisaks on ka Riigikohus 21.12.2004 tsiviilasjas 3-2-1-145-04 tehtud otsuse p-s 39 leidnud, et teiste riikide analoogilisi seadusi ja praktikat võib vähemalt eraõiguse normide puhul arvestada võrdlusmaterjalina Eesti seaduse mõtte ja eesmärgi väljaselgitamisel ka juhul, kui tegemist ei ole rahvusvahelise eraõiguse suhtega. Riigikohtu viidatud otsuse järgi kehtib see esmajoones olukorras, kui meil sätte rakenduspraktika puudub, kuid mujal on see sarnase sätte puhul välja kujunenud, ning puudutab eelkõige riike, kellega meil on üldjoontes sarnane õigussüsteem ja seaduste rakendamise praktika, eeskätt Euroopa Liidu teisi liikmesriike ja esmajoones Mandri-Euroopa õigusperekonda kuuluvaid riike. Nii näiteks Riigikohtu kolleegium nõustus oma 09.12.2008 otsuses 3-2-1-103-08 üldmõistetavalt Riigikohtu varasema seisukohaga ja viitas otsuse p-s 20 Saksamaa Liidukohtu praktikale, seoses definitsiooni andmisega ühele tööstusomandi mõistele (ärisaladus).

Käesoleval juhtumil toimus omaniku Taani esindaja PV Euroopa patendivolnik S. oma tegevuses piisavalt hoolikalt ja jälgis kõiki PV poolt kehtestatud protseduurireegleid. Samuti oli O. igati sobilik vastavale tööle ning ta oli läbinud vastavad koolitused PV-s (lisa 1 lisad). Ometi esindajast e. patendivolnikust sõltumatu asjaolu tõttu, e. PV koordinaatori O., kelle tegevusele ei saa vastavalt

EPO apellatsioonikomisjoni väljakujunenud õiguspraktikale esitada sama rangeid nõudmisi kui Euroopa patendivoliniikule, tegevusetuse tõttu, mis oli aga tingitud täiendavalt temast mittesõltuvatest psüühilistest ja tervislikest probleemidest, jäi vajalik toiming tähtajaliselt sooritamata. Kokkuvõttes leiab omanik, et käesoleval juhul saab ja tuleks lähtuda EPO apellatsioonikomisjoni väljakujunenud õiguspraktikast sarnastes küsimustes. Omanik juhib komisjoni tähelepanu ka asjaolule, et Läti Patendiamet on samuti 07.05.2010 otsustanud taastada patendi EP1560589 kehtivuse Lätis (lisa 4).

Samuti on varasemalt ka Patendiamet 2004. aastal otsustanud taastada patenditaotluse P200200401 ja 2009. aastal sarnasel asjaoludel patenditaotluse P200400123 menetluse (lisa 5). Viimatinimetatud juhul teatas Patendiamet, et loeb avaldaja kirjas esitatud menetluse taastamise nõude põhjendatuks ja jätkab patenditaotluse ekspertiisi. Toiming oli jäänud tollel juhul sooritamata patenditaotleja välismaa patendivoliniiku büroos juba 12 aastat veatult käsutusel olnud kehtivusaasta tähtpäevade jälgimise ja maksete teostamise süsteemi tekkinud vea tõttu, mis oli tingitud inimlikust faktorist. Klient instrueeris tol juhul volinikku tegelema kehtivusaasta lõivude maksmisega läbi välise kehtivusaasta lõivude maksmise teenusepakkuja. Siiski, väline kehtivusaasta lõivude maksmise teenusepakkuja ei saanud kunagi tellimust tasuta vastav lõiv ja ilmselt ei saadetud maksmiskorraldust välja. Kehtivusaasta lõivude tähtpäevad arvutati ja hallati automaatselt voliniiku andmebaasisüsteemis kust üldjuhul kolm kuud enne kehtivusaasta tähtpäeva saabumist, saadeti kliendile meeldetuletus, kelle käest küsitakse vastava kehtivusaasta maksmise vajadust. Kui kliendilt ei saadud vastust, saadeti talle üks kuu enne kehtivusaasta tähtpäeva saabumist teine meeldetuletus. Kui ka siis ei saadud kliendilt vastust, saadeti kliendile piisavalt enne kehtivusaasta tasumise tähtpäeva koos lisatasuga viimane meeldetuletus. Saades kliendilt tellimus maksta kehtivusaasta lõiv, tehti vastav märge andmebaasi elektroonilises failis ning kinnitati kinnituskirja ja arve saatmisega tellimuse kättesaamist ja kehtivusaasta lõivu maksmist. Selleks, et lihtsalt jälgida kehtivusaasta lõivude meeldetuletamise ja maksmise protsessi, asetati koopiad kogu mingi kindla kehtivusaasta lõivu maksmisega seotud kirjavahetusest, alates esimesest meeldetuletusest, eraldi kehtivusaasta failisüsteemi. Ligikaudu üks kuu ja vähemalt kaks nädalat enne kuupäeva, mil kehtivusaasta lõivu saab tähtaegselt ilma täiendava lõivuta tasuta, tasuti kehtivusaasta lõiv pangaülekandega otse rahvusliku patendiameti pangakontole, saadeti maksetellimus vastavale välispatendivoliniikule või saadeti maksetellimus välisele lõivude maksmise teenusepakkujale. Kui on tasutud kehtivusaasta lõiv, võeti kõik vastava makse kohta käiv kirjavahetus kehtivusaasta failisüsteemist välja ning asetati vastava õiguse üldfaili. Sama juhtus ka siis, kui klient oli instrueerinud kehtivusaasta lõivu mittetasumise kohta. Antud juhul erinevalt tavapärasest tööprotsessist, kinnituskirja ei asetatud kehtivusaasta failisüsteemi, vaid pandi otse patenditaotluse üldfaili. Lisaks, kliendile ei saadetud meeldetuletuskirja, kuna oli ja on siiani olemas instruksioonid maksta kõik tähtpäevalised kehtivusaasta lõivud. Need mõlemad asjaolud tingisid selle, et kehtivusaasta failisüsteemi ei pandud kirjavahetust selle kindla kehtivusaasta kohta. See viis käesoleva olukorrani, kus makset ei käsitletud edasi, nimelt maksetellimust ei saadetud välisele kehtivusaasta lõivude maksmise teenusepakkujale.

Käesolevas vaidluses märgib omanik, et kõike kokku võttes pole kahtlust, et O. vastab kõikidele tema tööle vastavatele nõuetele ning omab pikaajalist töökogemust patendivaldkonnas ning kehtivusaasta tasumise tähtpäeva mittejälgimine ei tulenenud ebapiisavast jälgimissüsteemist PV-s, vaid tegemist oli isoleeritud inimliku faktoriga, mille algseks põhjustajaks olid kaks eraldiseisvat ning O.-st sõltumatut sündmust, mis mõjutasid O. psüühilist ja füüsilist seisundit sellisel määral, et toimus eksitus tähtaja sisestamisel andmebaasi. See omakorda tõi kaasa edasise patendiomaniiku esindaja

Euroopa patendivolinikust S. tegevusest sõltumatu asjaolu e. ahelreaktsiooni, mille tulemusena polnud ka S.-l võimalik vastavaid tähtpäevasid kontrollida ning tal puudus informatsioon nende eiramise kohta - talle ei esitatud vastavaid andmeid kontrollimiseks (lisa 1 lisad). Vastavalt PV juhenditele ja reeglitele on Patricial põhinev kontrollimehhanism olnud igati tõhus ja töökindel. Samuti tuleb arvestada, et iga täiendav lisakontrollimeede peab olema vastavuses tehtud kulutuse ja võimaliku lisaturvalisusega, mida selle tegemisel soovitakse näha. Seetõttu on toimiv süsteem ennast turvalisuse ja erinevate kontrollietappide osas igati õigustanud.

Kõike ülalnimetatut ja lisatud informatsiooni ning tõendeid arvesse võttes, palub omanik taastada Euroopa patendi EP1560589 kehtivus Eestis ning võimaldada omanikul tasuda vajalikud kehtivusaasta tasud patendi jõushoidmiseks Eestis ka tulevikus.

Kaebusele on lisatud (1) omaniku avaldus 26.03.2010 koos lisadega; (2) Patendiameti otsus 16.04.20103; (3) arstitõend; (4) Läti Patendiameti otsus koos inglise- ja eestikeelse tõlkega; (5) P200400123 taastamise avaldus koos Patendiameti heakskiiduga.

2) 13.10.2010 esitas Patendiamet oma seisukoha. Patendiamet on esiteks seisukohal, et patendi kehtivuse taastamine põhjusel, et kehtivusaasta riigilõiv jäi tasumata seaduses sätestatud tähtajaks vääramatult jõe või omanikust või tema esindajast sõltumatu muu takistuse tõttu, saab toimuda ainult erandkorras. Näiteks rahvusvahelise praktika kohaselt on sellise põhjusena käsitletav New Yorgi kaksiktornide juhtum. Teiseks, patendi kehtivuse taastamist põhjusel, et omanikku esindava äriühingu lõivude tasumisega tegelevatel töötajatel tuvastatud terviseprobleemide tõttu jäi toiming tähtaegselt sooritamata, ei saa pidada põhjendatuks, eriti juhul, kui esindajana tegutseb äriühing, kes vastutab ainuisikuliselt võetud kohustuste õigeaegse täitmise eest. Küll võib terviseprobleemidest tingitud ajutist teovõimetust käsitleda isikust sõltumatu takistusena füüsilisest isikust esindaja puhul ja olla aluseks patendi kehtivuse taastamisele. Patendiamet jääb seisukohale, et toiming jäi sooritamata omanikku esindava äriühingu töötajate tegevusest sõltuva asjaolu tõttu (töötaja ei pööranud sellele vajalikku tähelepanu, jätkates tööülesannete täitmist ja ei teavitanud tööandjat probleemi olemasolust). Kuna kõrgenenud vererõhk ja sellest tingitud terviseprobleemid on üsna laialdaselt levinud ja üldjuhul ei ole see takistuseks töökohustuste täitmisel, siis käsitleda antud juhul terviseprobleemi vajaliku toiminguga tähtaegset mittetegemist takistava isikust sõltumatu takistusena, ei saa pidada õigeks, sest isikul on võimalik tegutseda nii, et probleemi mõjud tema elu- ja töö kvaliteedile oleksid võimalikult minimaalsed. Patendiamet leiab, et kehtivusaasta riigilõiv on jäänud seaduses sätestatud tähtajaks tasumata omanikku kehtivusaasta lõivude tasumisel esindava äriühingu tegevusest sõltuva asjaolu tõttu. Kaebus tuleb jätta rahuldamata.

Patendiamet ei vaidlustanud oma seisukohas komisjoni pädevust kaebust menetleda.

3) 30.11.2010 esitas omanik täiendava seisukoha. Omanik peab Patendiameti viidet New Yorgi kaksiktornide juhtumile käesolevas asjas mitte rakendatavaks, sest seda asjaolu võib käsitleda ainult erakorralise vääramatult jõeuna: sellise sündmuse asetleidmist ei osanud keegi ette ennustada ja loodetavasti kunagi midagi taolist ka enam ei juhtu. Omanik ei ole oma kaebuses vääramatult jõe olemasolule ka viidanud. Kuivõrd seadus näeb lisaks vääramatult jõe olemasolule ette ka alternatiivsed takistused, mille loetelu pole seaduses toodud, siis leiab omanik, et käesoleval juhul on tõendamist leidnud, et tegemist oli isoleeritud inimliku faktoriga, mille algseks põhjustajaks olid kaks eraldiseisvat ning O.-st sõltumatut sündmust: tööandjapoolne teade töötajaskonna vähendamisest ning O. tõsine teadvustamata tervislik seisund. Peale diagnoosi saamist 07.12.2009 viibis O. haiguspuhkusel 08-

11.12.2009, mis samuti näitab tema diagnoosi tõsidust. Need sündmused mõjutasid O. psüühilist ja füüsilist seisundit sellisel määral, et toimus eksitus tähtaja sisestamisel andmebaasi. Sellise muu takistuse tõlgendamisel tuleb lähtuda muuhulgas ka asjaolust, et vaatamata piisavate abinõude tarvituselevõtmisele võib siiski esineda inimlik faktor, mille tõttu võib toimuda tähtpäeva möödalaskmine. Omanik viitab ka suhteliselt uuele EPO apellatsioonikomisjoni otsusele T 0529/09, mille kohaselt leidis tõendamist, et tähtpäevast informeerimise kiri saadeti patenditaotlejat esindavale äriühingule, kuid mis mingil põhjusel ei jõudnud äriühingu nn postitoast isikuteni, kes tegelevad tähtaegade sisestamisega andmebaasi. Kokkuvõttes taastas komisjon patenditaotluse menetluse. Ka selles kaasuses leidis komisjon, et esindaja äriühingus rakendusel olevas hästitoimivas tähtpäevade jälgimise süsteemis tekkis tõrge isoleeritud vea tõttu. Alati võib rakendada täiendavaid kontrollimehhanisme, kuid ühel hetkel tuleb n-ö sein ette kas siis rahaliselt või efektiivsusest lähtuvalt, mille tõttu võib tekkida olukord kus ülekontrollimine hakkab ise süsteemi toimimist takistama. Oluline tõdemus, mis tuleneb ka EPO apellatsioonikomisjoni väljakujunenud õiguspraktikast on, et omanikul endal või tema esindajal peab olema piisav kontrollisüsteem tähtpäevade jälgimiseks ning kui selles hästitoimivas süsteemis tekib tõrge, peab see olema erakorraline, süsteemiväline ja selgesti isoleeritav tavaolukorrast. Ka käesoleval juhul on tegemist sellise erandliku olukorraga.

Juriidiline isik (äriühing) iseenesest ei saa teha toiminguid ning äriühingu nimel teevad tehinguid selleks volitatud füüsilised isikud (töötajad). Seetõttu on vaele Patendiameti seisukoht, justkui omaniku esindajaks on äriühing, kes vastutab võetud kohustuste õigeaegse täitmise eest. Reaalne esindaja on ikkagi äriühingus tegutsev füüsiline isik e vastutav töötaja, kes siis tegutseb nt äriühingu nimel - äriühing tegutseb tema töötajate kaudu. Võrdluseks, ka patendivolniku seaduse § 8 lg 1 kohaselt võib patendivolnik tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana, patendivolniku äriühingu kaudu või, patendivolniku kutset omades, teise isikuga sõlmitud töölepingu alusel. Teisisõnu, esindajaks ei saa olla äriühing, vaid vastav äriühingus töötav inimene. Kui siis selle füüsilise isikuga, kelle kaudu äriühing tegutseb, juhtub mingi õnnetus või terviserike, siis selle tagajärjel jääb äriühingul kui sellisel mingi toiming teostamata. Järelikult, olenemata esindaja juriidilisest vormist (kas siis äriühing või füüsilisest isikust esindaja), jääb reaalne toiming siiski teostamata konkreetse inimese tegevusetuse tõttu. Äriühing kui selline ei saa samuti vältida ega ennetada olukorda, kus teda esindavat ja tema nimel toiminguid tegevat isikut tabab terviserike, mille tulemusena lõppkokkuvõttes saavad kahjustada äriühingu poolt esindatava ning ka äriühingu enda huvid. Just seetõttu on ka ette nähtud vastav regulatsioon seaduses (PatS § 42 lg 11), vastasel juhul piirduks taastamise võimalus ainult vääramatü jõu ilmnemisega. Sellega, et isiku terviseprobleemidest tingitud ajutist teovõimetust saab käsitleda isikust sõltumatu takistusena ja see saab olla aluseks patendi kehtivuse taastamisele, on Patendiamet oma 11.10.2010 kirjas nõustunud. See on ka käesolevas kaebuses nii ja järelikult on see ka siin kohaldatav. Patendiamet märgib, et kõrge vererõhk ja sellest tingitud terviseprobleemid on üsna laialdaselt levinud ja üldjuhul ei ole see takistuseks töökohustuste täitmisel. O. suhtes tuvastati 07.12.2009, et tema terviseprobleeme põhjustas kõrge vererõhk. Hüpertensiooni peetakse „vaikseks mõrtsukaks“, kuna see ei põhjusta tavaliselt enne haiguse hilist faasi mingeid sümptomeid. On leitud, et ca pooled kõrge vererõhuga inimestest ei tea, et neil on probleem enne, kui hüpertensiooni komplikatsioonid hakkavad tunda andma (Prof D. G. Buvers, Mis on kõrge vererõhk? Maalehe Raamat 2010). Samuti on Suurbritannia Bristolil ülikooli teadlased avastanud, et kõrge vererõhu põhjus peitub ajus. Nimelt eraldasid teadlased 2007 valgu, mis pidas kinni valgeid vereliblesid, takistades sel moel vereringet.

See omakorda põhjustab veresoontes põletikulisi protsesse ning hapnikupuudust ajus. Kõrge vererõhk on salakaval haigus, mis võib põhjustada peavalu, uimasust ning nägemisprobleeme, mõjutades selliselt seda põdeva inimese igapäevaelu ja -toiminguid. Samuti võib see põhjustada südame- ja ajuinfarkti (insulti), neerukahjustusi (vt väljavõte artiklist „Kõrget vererõhku põhjustab aju“, Äripäev, 16. 04. 2007 ning raamatust „Südamehaigused“, Medicina 2010). Pole oluline, kas kõrgvererõhutõbi on laialt levinud meditsiiniline konditsioon või mitte, tegemist on siiski äärmiselt salakavala ja inimese tervisele ohtliku haigusega, mis tihtipeale isiku endale adekvaatselt teadvustamata mõjutab seda põdeva inimese igapäevaelu ja -toiminguid pärssivalt. Patendiameti väide, et O. ei pööranud oma tervislikult seisundile piisavat tähelepanu, jätkates tööülesannete täitmist ja ei teavitanud tööandjat probleemi olemasolust, ei ole õige. Nagu juba märgitud, siis tihtipeale inimesed ei oska tekkinud tervislike muutusi ja häireid seostada kõrgvererõhutõvega. Seetõttu ei pöörata esinevatele sümptomitele ka piisavalt tähelepanu, andmaks endale aru, tegemist võib olla tõsise terviseprobleemiga. Samuti ei anta endale tihtipeale adekvaatselt aru, et need varased sümptomid mõjutavad inimese enesetunnet, igapäevatoiminguid ning kokkuvõttes ei ole inimene selliste ajutegevusest tingitud häirete korral võimeline töötama temale tavapärasel viisil. Asjaolu, et O., saades 07.12.2009 teada diagnoosi kõrge vererõhu kohta, viibis 08-11.12.2009 haiguspuhkusel, näitab tema diagnoosi tõsidust ja seda, et ta pööras oma tervislikule seisundile kõrgendatud tähelepanu.

Kuigi käesolevas kaebuses olid tegemata toimingu põhjuseks O. otsesed terviseprobleemid ning tema psüühilised probleemid/mõjutused seoses tema tööandja otsusega vähendada töötajate arvu, siis võttes nt aastamaksu mittetasumist omaniku seisukohast, on äärmiselt ebatavaline, et omanik loobub kogu oma Euroopa patendiperekonnast EPC liikmesriikides nii vähe aastaid peale patendi väljaandmist. Seda ennekõike tulenevalt asjaolust, et jõustamis- ja tõlkekulud liikmesriikides on kordades suuremad kui iga-aastased kehtivusaasta tasud. Selline võimalik otsus on biotehnoloogiafirmale väga tõsine ja kaalutletud otsus, sest ta peab tuginema investorite rahalisele toele tema arendustööle, mis omakorda on otseses sõltuvuses patendikaitsest, mis omakorda meelitab ligi investoreid reaalsete ravimikatsetuste ja tulevikus toimuva leiutise turustamise aspektist lähtuvalt. Seega ei ole käesolev kaasus kuidagi seotud ka omaniku sooviga lõpetada oma patendiperekonna patendikaitse kogu Euroopas, vaid siiski tema esindajast sõltumatu muu takistusega. Seetõttu kaitstes ka omaniku huve ja investeeringuid, ei saa ta täielikult välistada tema esindajatest tulenevaid inimlikke faktoreid. Järelikult tuleks käesoleval juhul kaaluda patendiõiguse taastamist ka omaniku huvist lähtuvalt, sest tema on see, kelle huvid saavad ennekõike kahjustada, samas kui tema on teinud endast kõik oleneva, et vastav patent oleks kehtiv ka Eestis. Kaebuses oli märgitud, et Läti Patendiamet on otsustanud taastada patendi kehtivuse Lätis. Hiljem on selgunud, et samasuguse otsuse on vastu võtnud ka Albaania, Austria, Belgia, Saksamaa, Soome, Prantsusmaa, Suurbritannia, Iirimaa, Luksemburg, Monaco ja Rootsi. Osades riikides on veel menetlus pooleli. Patendi kehtivuse taastanud riikide suur hulk annab tunnistust selle kohta, et EPO apellatsioonikomisjoni väljakujunenud õiguspraktika on järgmist leidnud ka teistes EPC liikmesriikides, mis peaks olema selgeks indikatsiooniks ka Eestile.

4) Patendiamet esitas oma seisukohad **02.03.2011**. Amet märgib, et Eestis kehtinud patendi reg nr E000750 taastamisavalduse rahuldamata jätmise kohta kaebuse esitamisel ja kaebuse täiendaval põhjendamisel on patendivolinik läinud vastuollu mitme olulise patendiõiguse põhimõttega. Otsuse tegemisel palume arvestada alljärgneva. Vastavalt EPC artikkel 2 lõikele 2 ja EPKS §-le 7 on Euroopa patendil osalisriigis, kelle suhtes see on välja antud, samasugune toime ning ta allub samadele

tingimustele, mis selle riigi siseriiklik patent. Teatavasti, vastavalt tööstusomandi kaitse Pariisi konventsiooni artiklile 4 bis, on ühes riigis antud patent ja selle kehtivus sõltumatu teises riigis samale leiutisele antud patendist ja selle kehtivusest. Viitamine oma nõude põhjendamiseks mõnes teises riigis sama patendi kohta tehtud taastamisotsusele on ilmselge Pariisi konventsiooni ühe tähtsaima aluspõhimõtte rikkumine.

Vastavalt PatS § 13¹ lõikele 1 ja 2 peab välismaisel patendiomaniikul patendikaitse alaste toimingute tegemiseks Patendiametis olema vahetult volitatud Eesti patendivolnik. Selle sätte eesmärk on otsekontakti omamine omanikuga vältimaks just nimelt selliseid olukordi nagu käesolev, kus mitme vahendaja kaudu on menetlustoimingu tegelikuks tegijaks tundmatu vahendusfirma tundmatu töötaja. Käesoleva patendi puhul on omaniku esindaja patendivolnik Leevi Markus ja veel kaks Eesti patendivolnikku, kellele on volikirja järgi antud kõik õigused omaniku esindamiseks. Seda arvestades on loomulik, et patendivolnikud jälgivad jõushoidmise riigilõivu tasumist ka juhul, kui tasuja on keegi teine. Nii omanik kui ka patendivolnik riskivad vahelülide tehtud vigadega, kui nad eiravad seaduses ettenähtud vahetu volitamise nõuet suhtlemisel Patendiametiga ja käsutavad mitme välismaise vahendaja teenuseid. Patendiameti arvates ei ole õige siseriiklikus menetluses anda hinnangut välisriigi vahendusfirmade usaldatavusele ning sellele, kas nende tegevus vastab patendiõiguse lepingu artiklis 12 nimetatud „piisava hoolikuse“ (due care) nõudele. Sellise hinnangu andmine on põhjendatud üksnes Eesti patendivolniku tegevusele.

Euroopa patendi jõushoidmise riigilõivu võib tasuda kuue kuu jooksul enne tasumistähtpäeva ja kuni kuus kuud pärast tasumistähtpäeva möödumist. Seega on iga kehtivusaasta eest jõushoidmise riigilõivu võimalik tasuda tervelt ühe aasta jooksul. Lõivu tasumise jätmist viimasele hetkele käsutatakse kas teadlikult konkurentide teadmatuses hoidmiseks, erinevatel majanduslikel põhjustel või lihtsalt harjumusest jätta tasumine viimasele hetkele enne tähtaega möödumist. Viimasel juhul kaasneb alati risk tähtajast mittekinnipidamisele, mille võtmist ei saa heaks küta ega „piisavaks hoolikuseks“ pidada.

Patendi kehtivust võib taastada väga erandlikel juhtudel, kuna tegemist on patendiõiguses kolmandate isikute jaoks kõige rohkem õiguskindlust kahjustava sättega. Käesolev patent ei ole kehtiv alates 21.06.2009. Selle uuesti jõustamine võib tekitada olulist kahju isikutele, kes patendi kehtivuse lõppemist arvestades hakkasid heauskselt leiutist kasutama.

5) Omanik esitas oma seisukohad **10.05.2011**. Omanik ei vaidle vastu, et vastavalt Pariisi konventsiooni artiklile 4 bis on ühes riigis antud patent ja selle kehtivus sõltumatu teises riigis samale leiutisele antud patendist ja selle kehtivusest. Samas ei saa aga ignoreerida rahvusvahelist õigusruumi, millega Eesti on viimastel aastatel väga tihedalt integreerunud. Asjaolu, et selle sama Euroopa patendi kehtivus on taastatud väga paljudes riikides, on selge indikatsioon, et teised EPC liikmesriigid on pidanud põhjendatuks omaniku selgitusi antud asjas.

Tänaseks on patendi õiguskaitse taastatud järgmistes riikides: Albaania, Austria, Belgia, Bulgaaria, Hispaania, Küpros, Saksamaa, Šveits, Soome, Prantsusmaa, Suurbritannia, Iirimaa, Ungari, Läti, Luksemburg, Monaco, Makedoonia, Portugal, Rumeenia, Slovakkia ja Rootsi. Omaniku arvates on see oluline selle tõttu, et Euroopa riikide (eriti Euroopa Liidu) seadusandlus ja õiguspraktika on harmoniseerunud, mistõttu võib omanik Euroopas arvestada sarnaste patendiõiguse põhimõtete ja -praktikaga. See tähendab ka, et kuigi riikidel on tegevusvabadus sätestada siseriiklikke reegleid ja tegevuspraktikat, on siiski mõistlik eeldada, et nende siseriiklike reeglite, mis on põhiolemuselt

omavahel rahvusvaheliselt sarnased, tõlgendamine läheks otseselt vastuolu teiste riikide õiguspraktikaga, kes sisuliselt tegutsevad sarnases õigusruumis. Teadaolevalt on riikidel nagu Austria, Soome, Saksamaa ja Rootsi väga range lähenemine õiguste taastamise osas ja seetõttu tundub omanikule Eesti-poolne (olles võrreldes märgitud riikidega n-ö suhteliselt uus amet) veelgi rangem lähenemine liialt omaniku õigusi riivavana ning üldtrendiga (st arvestades riikide hulka, kes juba on otsustanud patendi kehtivuse taastada) võrreldes vastassuunas liikumisena. Sarnaselt on nt kaubamärkide osas tavapärase, et õigusvaidluses komisjonis või kohtutes viidatakse väljakujunenud Euroopa kohtu praktikale ja läbi nende selgitatakse õiguskaitsealast praktikat ka Eestis. Omanik ei näe põhjust, miks peaks patendialastes küsimustes Eesti lähenemine olema teistsugune. Seetõttu on omanik arvamusel, et käesoleva Euroopa patendi kehtivuse taastanud riikide suur hulk annab tunnistust selle kohta, et EPO apellatsioonikomisjoni väljakujunenud õiguspraktika on järgimist leidnud ka teistes EPC liikmesriikides ja see võiks olla ka Eestile abiks oma seisukoha väljakujundamisel. Ebaõiglane on Patendiameti hinnangu andmine käesolevas asjas Eesti patendivolinikele. Kaebuses on selgitatud, miks kehtivusaasta tasu ei tasutud tähtaegselt, kusjuures inimlik eksitus toimus ahelas omanik ja tema esmase vahetu esindaja, kellel on otsekontakt omanikuga, mitte aga Eesti patendivoliniku tegevuse või tegevusetuse tulemusena. Tähtsust ei oma käesolevas asjas ka mitu patendivolinikku omanikul Eestis on. Tänapäevases globaalses majanduses on praktikas väga levinud, et muuhulgas teatud patendialased tegevused on delegeeritud teistele isikutele/organisatsioonidele ning mitte kõiki toiminguid ei tee omaniku patendivolinik vahetult konkreetses riigis (eriti puudutab see kehtivusaasta tasusid). Tuues paralleele EPC-st, kuivõrd käesolev patent on Euroopa patent, ning sellest tulenevast õiguspraktikast, siis vastavalt EPO apellatsioonikomisjoni otsusele nr J 3/93 (avaldatud EPO apellatsioonikomisjoni Case Law väljaandes nr 6, 2010 lk 517) on välja kujunenud seisukoht, et vastavalt EPC artiklile 122 (1973) langeb „piisava hoolikuse“ kohustus ennekoike taotlejale endale ja seejärel vastavalt volitusnormile tema esindajale (patendivolinikule) EPO-s (esmane patendivolinik). Kuna käesoleval juhul on PV läbi oma patendivolinike omaniku esindajaks (esmaseks patendivolinikuks) EPO-s, pole ka põhjust mitte hinnata nende „piisava hoolikuse“ kohustuse täitmise kriteeriumi käesolevas siseriiklikus menetluses. Selge on see, et kui selles rahvusvahelises ahelas üks lüli katkeb, on lõppkannatajaks omanik. Kuivõrd patendiõigus on ennekoike rakendatud omanike kaitseks, tuleks ka patendi kehtivuse taastamisel põhjendatud juhtudel (käesolevas asjas on see omaniku arvates põhjendatud) rakendada seda õigust siiski omaniku kaitseks.

Kuivõrd varasemalt on kaebuses ja täiendavas seisukohas põhjalikult analüüsitud omaniku välismaise esmase patendivoliniku „piisava hoolikuse“ nõuetele vastavust ja neid seisukohti toetab ka laiaulatuslik rahvusvaheline praktika teistes EPC liikmesriikides (st selle Euroopa patendi kehtivuse taastamine), palub omanik seda tema kasuks arvesse ka võtta Eesti siseriiklikus menetluses.

Küsimus ei ole ka selles, kas kehtivusaasta lõivu tasumiseks on ette nähtud piisavalt pikk aeg või kas see jäeti viimasele hetkele enne tähtaja möödumist. Käesolevas asjas ei esine liigse riski võtmist tähtajast mittekinnipidamisega, vaid on olemas objektiivsed põhjused, miks kehtivusaasta lõiv jäi tasumata, mille järel võeti tarvitusele kõik meetmed, et endine olukord taastada. Järelikult ei ole siin ka rikutud „piisava hoolikuse“ kriteeriumi. Käesoleval juhul algatati patendi kehtivuse taastamine koheselt kui saadi teada, et objektiivse põhjuse tõttu oli vastav tähtpäev möödunud. Patendi kehtivuse taastamise regulatsiooni mõtte seisnebki selles, et teatud juhtudel saab patendi kehtivust taastada ka peale seaduses ettenähtud 6-kuulise tasumistähtpäeva möödumist. Ka Pariisi konventsiooni art 5 bis lg 2 sätestab, et liitu kuuluvatel riikidel on õigus ette näha nende patentide

kehtivuse uuendamine, mis on kaotanud kehtivuse lõivude tasumata jätmise tõttu. Kui seda regulatsiooni praktikas ei rakendata, milleks siis vastav regulatsioon üldse ette nähtud on?

Käesoleval juhul on piisav alus taastada patendi kehtivus, kuivõrd kehtivusaasta lõivu mittetasumiseni viinud sündmuste ahel on samuti erandlik (kindlasti ei saa inimese igapäevategevust mõjutav terviserike olla tavaline sündmus). Patendiameti seisukoht, et käesoleva patendi kehtivuse taastamine võib tuua kaasa mingeid kahjusid kolmandatele isikutele, on sügavalt kaheldav. Esiteks on vastav patendi kehtivus taastatud väga paljudes riikides ning on äärmiselt vähetõenäoline, et mõni kolmas isik on teinud ettevalmistusi vastava patendi kasutamiseks ainult Eestis (kuivõrd teistes riikides pole see patendikaitse tõttu võimalik ja Eesti enda turg on võrreldes teiste riikidega äärmiselt väike) – Eesti oleks sellisel juhul isoleeritud väike saar teiste riikide vahel. Samuti on patendiga kaitstud valdkond niivõrd spetsiifiline, et vastava tootega turule sisenemise barjäär on väga kõrge (ka ajalises mõttes). Samuti esitati patendi kehtivuse taastamise taotlus vahetult peale seaduses ette nähtud patendi lõplikku kehtivuse kaotamise kuupäeva (vastav avaldus esitati Patendiametile 26.03.10, patent kaotas kehtivuse 31.12.2009). Kolmandad isikud, kes kindlasti jälgivad ka oma konkurentide tegevust, on ilmselt ka teadlikud, et paljudes riikides on selle Euroopa patendi kehtivus juba taastatud ja järelikult on olemas mõistlik eeldus, et ka Eestis on vastav taastamismenetlus pooleli. Lisaks on ka PatS-s kirjas heauskse varemkasutuse õigus (PatS § 17), mis samuti välistab võimaliku kahju kolmandatele isikutele.

Kokkuvõttes omanik ei näe siin reaalselt ohtu, et patendi kehtivuse taastamisega saaksid kuidagi kahjustatud kolmandate isikute õigused. Pigem saavad kehtivuse mittetaastamisel oluliselt kahjustada omaniku enda õigused, mis ei ole aga kooskõlas patendiõiguse üldise omanikku kaitsva olemusega.

6) Patendiamet esitas oma täiendavad seisukohad **16.06.2011**. Oma otsustes siseriiklike ja Eestis kehtivate Euroopa patentide kohta juhindub Patendiamet Eestis kehtivatest siseriiklikest õigusaktidest, kui lahendatav küsimus on siseriiklikult reguleeritud. Kindlasti arvestatakse teiste riikide praktika ja heade tavade, kui see ei ole vastuolus Eestis kehtivate õigusaktidega. Käesolev kaesus puudutab Euroopa patendi kehtivusaasta riigilõivu hilisemat tasumist, kui see jäi õigeaegselt tasumata. Vastavalt PatS § 42 lõikele 11 taastab patendi kehtivuse, kui kehtivusaasta riigilõiv jäi tasumata vääramatult jõu või omanikust või tema esindajast sõltumatu muu takistuse tõttu. Vastavalt PatS § 13¹ lõikele 1 mõistetakse esindaja all patendikaitse alaste toimingute tegemisel Patendiametis ja komisjonis taotleja/omaniku poolt vahetult volitatud Eesti patendivolinikku, kellele on patendivoliniku seaduse kohaselt antud patendivoliniku kutse tegutsemiseks leiutiste valdkonnas. Vahetu volitamise nõue ongi seaduses sätestatud selleks, et tagada patendivoliniku seaduse § 5 lõikes 1 patendivolinikule pandud kohustuste täitmine, sh punktis 2 sätestatud kohustus teavitada teda volitanud isikut õigusteenuse osutamisega seotud toimingutest. PatS (ja teiste tööstusomandi seaduste kohaselt) ei saa esindajaks lugeda igasuguste patendivolinike ja muude suvaliste mitteformaalsete rahvusvaheliste koostöövõrgustike liikmeid, kelle kohta ei ole siseriiklikku õiguslikku regulatsiooni ega rahvusvahelisi kokkuleppeid ning kellel ei ole muud vastutust patenditaotleja/omaniku ees, kui heal juhul võlaõiguslikest suhetest tulenev tsiviilvastutus.

Käesoleval juhul on patendi EP1560589 jõustamisel Eestis omaniku poolt antud tähtajatu üldvolikirjaga (koopia Patendibüroo Käosaar & Co patendivolinikele 20.11.2006 väljastatud volikirjast lisatud) volitus viiele leiutiste valdkonnas tegutsevale Eesti patendivolinikule esindada omanikku kas

kõik koos või igaüks eraldi kõigis toimingutes, mida esindaja peab vajalikuks rakendada Patendiametis, komisjonis ja mujal. Volikiri on kehtiv. Seega lasub kõigil neil patendivoliniku seaduse § 5 lõike 1 punkti 2 alusel kohustus hoolitseda selle eest, et omanik oleks õigeaegselt teavitatud kehtivusaasta lõivu tasumise vajadusest. Seda enam, et käesolevas kaebuses toodu põhjal selgub omanikul kindel soov patenti jõus hoida. Eelöeldut arvestades ei saa Patendiamet kuidagi nõustuda, et kehtivusaasta riigilõiv jäi tasumata omaniku volitatud esindajatest sõltumatu takistuse tõttu. Samuti ei saa nõustuda, et volitatud esindajad täitsid patendiõiguse lepingu artiklis 12 taastamise eeldusena sätestatud „piisava hoolikuse“ kriteeriumi. Patendiameti praktikas ilmneb tendents käesolevale kaasusele sarnaste juhtude sagenemisele. Mõnel juhul teeb ühe ja sama leiutise õiguskaitsega seotud sama toimingut mitu konkureerivat patendivolinikku erinevate võrgustike kaudu, teistel juhtudel jääb ka mitme volitatud patendivoliniku korral vajalik toiming lõpuks ikkagi tegemata. Liiga tihti kasutatakse lisalõivuga maksustatavat riigilõivu hilinevad tasumist, millega tekitatakse omanikele täiendavaid kulusid.

Patendiamet juhib komisjoni tähelepanu ka sellele, et ei PatS ega TÕAS ei sätesta alust patendi kehtivuse taastamiseks komisjoni otsuse alusel. Mõlemad seadused (PatS § 30 ja TÕAS § 39) sätestavad kaebuse esitamise komisjonile ainult menetluse faasis. PatS ei sätesta samuti seda, et patendi kehtivuse taastamisel või sellest keeldumisel teeb Patendiamet komisjonis vaidlustatava otsuse. Sellest tulenevalt väljastab Patendiamet patendi taastamisel või sellest keeldumisel mitte otsuse vaid teate.

Patendiamet palub jätta kaebus rahuldamata. Kaebuse rahuldamise korral palume selgitada, kuidas tuleb tõlgendada PatS § 42 lõiget 11 kohaldamiseks tulevikus Patendiameti menetluses analoogsetel ja sarnastel juhtudel.

7) 12.09.2011 esitas omanik täiendavad seisukohad. Patendiamet on seisukohal, et omaniku poolt volitatud Eesti patendivolinikel oli seadusest tulenev kohustus hoolitseda selle eest, et omanik oleks õigeaegselt teavitatud kehtivusaasta lõivu tasumise vajadusest. Sellest tulenevalt ei saa Patendiamet ka kuidagi nõustuda, et kehtivusaasta riigilõiv jäi tasumata omaniku volitatud esindajatest sõltumatu takistuse tõttu ning, et volitatud esindajad täitsid patendi kehtivuse taastamise eeldusena „piisava hoolikuse“ kriteeriumit. Patendiameti kirjale oli lisatud 20.11.2006 väljastatud volikiri, kes jõustasid kõne all oleva Euroopa patendi Eestis ja eeldatavasti olid siis vastutavad ka selle kehtivusaasta lõivude tasumise eest edaspidi. Kaebuse esitanud büroo lülitus käesoleva patendiga seonduvasse menetluse selle kehtivuse taastamise faasis (selle aluseks on omaniku poolt väljastatud volikiri kuupäevaga 04.03.2010), st kaebuse esitanud volinik ei ole olnud kohustatud jälgima patendi kehtivusaasta lõivude tasumise tähtpäevasid. Esitatud on kirjavahetus Patendibüroo Käosaar & Co ja omaniku esindajaks oleva PV (O. tööandja) vahel seoses käesoleva patendi kehtivusaasta tasudega (seisukohtade lisa 1). Patendibüroo Käosaar & Co 03.01.2007 kirjaga teavitatakse PV esimese Eesti siseriikliku kehtivusaasta tasumise vajalikkusest, milleks on 5. aasta tähtpäevaga 30.06.2007, kusjuures kirjas on ka märge, et kehtivusaasta tasu on võimalik maksta ka 6-kuulise lisatähtajaga, mis lõppeb 31.12.2007. PV teavitas 03.01.2007 vastuseks, et kehtivusaasta lõivude tasumine on määratud teiste isikute kohustuseks (PV oli vastutav kõikide omaniku patentide kehtivusaastate tasumiste eest ning see maksekohustus realiseeriti selleks spetsialiseerunud Luksemburgis asuva firma Dennemeyer & Co kaudu), mille kättesaamist Patendibüroo Käosaar & Co samal kuupäeval ka kinnitas. Sellega langes Patendibüroo Käosaar & Co-lt ära kohustus jälgida edasisi patendi kehtivusaasta tähtpäevasid. Käesoleva patendi 5. ja 6. kehtivusaasta lõiv oli Patendiametile ka

tähtaegselt tasutud (lisa 2), väljavõtte Patendiameti on-line andmebaasist Eestis jõustatud Euroopa patentide kohta), mis tõendab, et omanik oli huvitatud oma patendi kehtivusest Eestis ning selle kehtivuse eest vajalike kehtivusaasta lõivude maksmine toimus korrektselt. Lisaks teavitas PV 18.03.2009 Patendibürood Käosaar & Co, et omanik on loobunud patendi edasisest jõushoidmisest Eestis (lisa 3). Edasine sündmuste ahel on kirjeldatud kaebuses, sh omaniku soov see patent ikkagi Eestis jõus hoida.

Kaebuses on tõendatud ka, et mitte ükski Eesti patendivolinik ei saanud temast mittesõltuvate asjaolude tõttu olla teadlik omaniku soovist patent Eestis jõus hoida, kuivõrd omanikult ei jõudnud kaebuses selgitatud põhjustel vastav info Eesti patendivolinikeni. Kokkuvõttes on omaniku poolt volitatud Eesti patendivolinikud täitnud korrektselt, õigeaegselt ja „piisava hoolikusega“ (st mitte tehes seda n-ö viimasel hetkel, vaid tervelt 6 kuud enne vastava tähtpäeva saabumist) omanikule kehtivusaasta lõivu tasumise teavitamise kohustust ning patendi kehtivus Eestis lõppes omanikust või omaniku volitatud esindajatest sõltumatu muu takistuse tõttu. Eesti patendivolinik ei saanud kuidagi olukorda mõjutada, kuivõrd ta tegutseb omaniku korralduste alusel ja käesoleval juhul vastavasisulisel uued korraldused patendi jõushoidmise vajaduse kohta ei jõudnud Eesti patendivolinikeni. Samuti, tulenevalt omaniku 18.03.2009 kirjast, polnud ka põhjust omalpoolt omanikule täiendavalt teatada 7. kehtivusaasta lõivu mittetasumisest, kuivõrd viimane info, mis omanikult Eesti patendivolinikele jõudis oli, et patent peabki kehtivuse kaotama. Samas polnud ka omanik teadlik, et tema otsus patendi jõushoidmise kohta ei olnud jõudnud vastavate riikide patendivolinikeni, mille tõenduseks on nii käesolev kui ka paljudes teistes riikides paralleelselt toimuv taastamismenetlus. Seetõttu on tegemist omanikust või tema esindajast sõltumatu muu takistusega, mis annab aluse taastada käesoleva patendi kehtivus Eestis. Lisaks palub omanik jätta tähelepanuta Patendiameti viite asjaolule, et ilmneb tendents käesolevale kaasusele sarnase juhtude sagenemisele. See viide on käesolevas asjas asjakohatu ja õiguslikku tähendust mitteomav.

Viidates Patendiameti seisukohale, et puudub alus patendi kehtivuse taastamiseks komisjoni otsuse alusel (otsus vs teade), siis on omanik arvamisel, et ennekõike tuleb siin lähtuda asja sisulisest, mitte aga formaalsest küljest. Menetluse taastamise/mittetaastamise teade, olenevalt dokumendi nimetusest, on sisuliselt haldusotsus, mis riivab otseselt omaniku õigusi. Vastavalt Põhiseaduse §-le 15 on igal isikul õigus oma õiguste kaitsmiseks pöörduda kohtusse. Kuivõrd komisjon on vastavalt TÕAS § 38 lg-le 2 tööstusomandialastes küsimustes kohustuslik kohtueelne instants, siis tuleneb sellest põhimõttest ka õigus käesolevas asjas pöörduda komisjoni poole.

Mis puudutab PatS § 42 lg 11 tõlgendamist, siis palub omanik omakorda selgitada selle sätte kohaldamist praktikas lähtudes sätte sõnastusest, et juhul kui omanik on tõendanud temast või tema esindajast sõltumatu muu takistuse olemasolu, on esitanud tähtaegselt vastava nõude ning tasunud tähtaegselt kõik § 42 lg 11 ette nähtud riigilõivud, siis Patendiamet taastab patendi kehtivuse. Omanik on arvamisel, et Patendiametil ei ole selle sätte alusel muud võimalust, kui seal märgitud tingimuste täitmisel taastada patendi kehtivus. Omanik on kaebuses ja täiendavates seisukohtades ammendavalt tõendanud temast või tema esindajast sõltumatu takistuse olemasolu, mille tulemusena kaotas käesolev patent Eestis kehtivuse. See asjaolu on kinnitust leidnud ka paljude teiste EPC-ga ühinenud riikide otsustes samas asjas.

8) 30.01.2012 esitas omanik oma lõplikud seisukohad. Omanik jääb oma kaebuses ja täiendavates seisukohtades esitatud seisukohtade juurde ja palub kaebus rahuldada.

9) **01.03.2012** saabusid Patendiameti lõplikud seisukohad. Patendiamet palub jätta kaebus rahuldamata.

05.10.2012 alustas komisjon lõppmenetlust.

Komisjoni seisukohad

Komisjon, hinnanud menetluses esitatud seisukohti ja tõendeid, leiab järgmist.

1. Antud asjas ei ole vaidlust selles, et Euroopa patent EP1560589 (reg nr E000750) on Eestis kaotanud kehtivuse 7. kehtivusaasta lõivu mittetasumise tulemusena. Vastava kehtivusaasta tasumise tähtpäev oli 30.06.2009. Vastavat lõivu ei tasutud ka seaduses ettenähtud 6-kuulise hilinemisega koos täiendava riigilõivuga, s.o hiljemalt 31.12.2009. 26.03.2010 esitas omanik Patendiametile patendi kehtivuse taastamise avalduse koos põhjendusega, et EPKS § 10 lg 3 ja 4 sätestatud toiming jäi sooritamata omanikust ja teda esindavast patendivolinikust sõltumatu takistuse tõttu. Takistuse olemasolu märgati 29.01.2010 ning vastava taastamisnõude esitamisega 26.03.2010 oli täidetud PatS § 42 lg 1 ettenähtud kahekuuline toimingute sooritamise tähtpäevast kinnipidamine. Patendiamet jättis oma 16.04.2010 teatega (otsusega) nr 6/2046 omaniku taastamisnõude rahuldamata, teatades, et omaniku 26.03.2010 kirjas esitatud nimetatud patendi 7. kehtivusaasta riigilõivu PatS-s määratud tähtajaks mittetasumise asjaolud ei ole käsitletavad omanikust või teda esindavast patendivolinikust sõltumatu takistusena. Patendiamet oli seisukohal, et kehtivusaasta riigilõiv jäi tähtajaks tasumata, kuna omaniku esindaja ei olnud oma tegevuses piisavalt hoolikas ja toiming jäi tegemata tema tegevusetuse, mitte omaniku esindaja tegevusest sõltumatu asjaolu tõttu. Omanik vaidlustab nimetatud teate ning palub taastada patendi EP1560589 kehtivus Eestis ning võimaldada omanikul tasuda vajalikud kehtivusaasta tasud patendi jõushoidmiseks Eestis ka tulevikus.

2. Kaebuse läbivaatamise eelduseks on õigusliku aluse olemasolu. Patendiamet on 16.06.2011 seisukohas juhtinud tähelepanu sellele, et ei PatS ega TÕAS ei sätesta alust patendi kehtivuse taastamiseks komisjoni otsuse alusel. Mõlemad seadused (PatS § 30 ja TOAS § 39) sätestavad kaebuse esitamise komisjonile ainult Patendiameti otsusele menetluse faasis. PatS ei sätesta samuti seda, et patendi kehtivuse taastamisel või sellest keeldumisel teeb Patendiamet komisjonis vaidlustatava otsuse. Sellest tulenevalt väljastab Patendiamet patendi taastamisel või sellest keeldumisel mitte otsuse vaid teate.

Omanik seevastu on seisukohal, et analoogia korras tuleks käesoleval juhtumil kaebuse esitamise võimaldamisel lähtuda PatS §-des 30 ja 52 sätestatust. Vastavalt PatS § 52 lg 1 võib patenditaotleja oma õiguste kaitsmiseks PatS § 30 kohaselt esitada Patendiameti otsuse peale kaebuse komisjonile kahe kuu jooksul otsuse kuupäevast arvates. § 30 lg 2 kohaselt võib patenditaotleja esitada kaebuse komisjonile kahe kuu jooksul otsuse tegemise kuupäevast arvates, tasudes riigilõivu. See on kogu PatS-s leiduv regulatsioon patenditaotleja (ja ka omaniku) õiguste kaitsmisel ning Patendiameti otsustele kaebuste esitamisel. Vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse § 15 esimese lause kohaselt on aga igaühel õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse. Vastavalt TÕAS § 35 lg 2 on menetlus komisjonis Patendiameti otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamiseks kohustuslik kohtueelne menetlus.

Komisjon nõustub osaliselt antud küsimuses Patendiametiga.

Patendiametil on õigus väites, et PatS asjakohase kehtiva õigusaktina ei näe ette Patendiameti teadete vaidlustamise võimalust komisjonis, kui tegemist ei ole taotluse alusel patendikaitse andmise menetluses tehtud otsustega. PatS § 31 kohaselt patenditaotluse menetlus lõpeb patendi väljaandmisega või patenditaotluse edasilükkamisega. PatS §-d 30 ja 52 näeb komisjonile kaebuse esitamise õiguse ette üheselt taotlejale ning mitte omanikule ning PatS § 31 mõttes ei järgne hilisemate registritoimingutest tulenevate Patendiameti otsustuste vaidlustamine komisjonis. Kaebuse esitamise võimalus on piiratud seejuures Patendiameti otsustega, mille all tuleb mõista selliseid akte, mida PatS nimetab otsusteks ja mis on tehtud patenditaotluse menetluse kestel.

Patendiameti teade patendi kehtivuse taastamisest keeldumise kohta ei ole õigusakt, mis on komisjonis vaidlustatav.

Samas ei nõustu komisjon Patendiametiga selles, et patendikaitse või kehtivusaasta lõivu maksmise tähtaja taastamise otsustamine kooskõlas PatS § 42 lg 11 ei toimu „menetluse faasis“ või et selline otsustus, mis vormistatakse teatena, ei ole otsus, mida ei saa vaidlustada. Kõikvõimalike avalduste, mitte ainult õiguskaitse saamise avalduste (taotluste) esitamine taotleja, omaniku või kolmanda isiku poolt on aluseks mingile menetlusele, milles Patendiamet võib olla riigi esindajana pädev midagi otsustama ning sellisel juhul need otsustused peavad olema vaidlustatavad, et tagada nende seaduslikkus ja puudutatud isiku õiguste kaitse. Erandlikult võib otsustuse mitte vaidlustatavus olla seaduses ette nähtud (nt PatS § 25 lg 2). Ülejäänud otsustused peavad olema vaidlustatavad, kas kohtus või, seaduses sätestatud juhtudel, komisjonis kui kohustuslikus kohtueelses vaidlustusorganis. Vastupidisel juhul oleks olukord vastuolus põhiseaduse §-ga 15.

Harju Maakohus 01.06.2012 määruses nr 2-12-8402 leidis, et Patendiameti otsustus patendikaitse taastamisest keeldumises peab olema vaidlustatav ning peaks sisaldama teavet vaidlustamise korra kohta. Samas lahendis on kohus leidnud, et tulenevalt haldusmenetluse seaduse § 2 lõikest 2 ei ole tööstusomandile õiguskaitse andmise menetlus laiemas mõttes haldusmenetlus ning tööstusomandi esemele õiguskaitse andmisega seotud menetlused ning ka õiguskaitse kehtivuse lõppemisega seotud toimingutest tulenevad vaidlused alluvad seega üldkohtule, PatS § 55 lõikest 1 tuleneva volituse alusel ning hagita menetluses.

3. Eeltoodust tulenevalt ei ole komisjon pädev kaebust nr 1265 Patendiameti teate peale menetlema ning vastavalt TÕAS § 47 lg 3 p 1 kuulub see tagasilükkamisele.

TÕAS § 47 lg 3 näeb komisjoni pädevusse mitte kuuluva kaebuse tagasilükkamise korra osas ette, et see toimub komisjoni esimehe ainuisikulise otsusega ning lõike 3¹ kohaselt toimub sellise otsuse vaidlustamine 30-päevalise tähtaja jooksul Harju Maakohtusse esitatava kaebusega. Käesoleva menetluse aluseks oleva kaebuse komisjoni pädevusse mittekuuluvus on kindlaks tehtud menetluse käigus, pärast kaebuse (eksklikult) menetlusse võtmist. Patendiamet esitas sellekohase argumendi alles oma teises seisukohas. Kaebuse tagasilükkamine pädevuse puudumise tõttu komisjoni esimehe ainuisikulise otsusega toimub üldjuhul enne kaebuse menetlusse võtmist. Kaebus nr 1265 on võetud menetlusse ja kaebuse menetlus on jõudnud lõppmenetluse staadiumi, kus komisjon teeb otsuseid kolmeliikmelises kolleegiumis. Kui veel eelmenetluse vältel teeb komisjoni otsuseid esimees TÕAS § 49 lg 4 kohaselt, siis lõppmenetluses (§ 55) saab komisjoni otsuseid teha üksnes komisjon kolmeliikmelises koosseisus (§ 55 lg 3).

Komisjoni otsuse, mis ei ole ainuisikuline otsus, sisu on reguleeritud TÕAS §-s 61, mille lõike 2 kohaselt teeb komisjon otsuse vastavalt tööstusomandi seadustes sätestatule. Kuna antud juhul ei kuulu kaebus komisjoni pädevusse, saab komisjoni tööstusomandi seadusele (PatS) vastav otsus olla üksnes otsus kaebuse tagasilükkamise kohta. TÕAS § 61 lg 1 tuleb jätta tähelepanuta, kuna kaebuse sisuline lahendamine, st selle rahuldamine või rahuldamata jätmine ei oleks komisjoni pädevuses vastavalt PatS-s sätestatule. Seega tuleb järeldada, et lõppmenetluses saab tagasilükkamise otsuse kaebuse nr 1265 kohta teha vaid kollegiaalselt, tehtud otsus avaldatakse vastavalt TÕAS § 62 ja selle vaidlustamine ja jõustumine toimub vastavalt TÕAS § 63 sätestatule.

Tulenevalt eeltoodust, võttes aluseks TÕAS § 47 lg 3 p 1 ja lg 5 p 2, § 55 lg 3 ja § 61 lg 2, komisjon

o t s u s t a s:

tagasi lükata Astion Dermatology A/S kaebus kui komisjoni pädevusse mitte kuuluv. Kaebuse esitajal on õigus kaebuse esitamisel tasutud riigilõiv tagasi saada.

Kaebaja võib esitada kaebuse komisjoni otsuse peale Harju Maakohtusse kolme kuu jooksul komisjoni otsuse avaldamisest arvates. Kohus vaatab kaebuse läbi hagita menetluses. Kaebaja teavitab viivitamata komisjoni kaebuse esitamisest. Kui kaebust Harju Maakohtusse ei ole esitatud, jõustub komisjoni otsus kolme kuu möödumisel otsuse avaldamisest ja kuulub täitmisele.

Kui kaebus Harju Maakohtusse esitatakse, kuid kohus ei võta seda menetlusse, jätab kaebuse läbi vaatamata või lõpetab menetluse otsust tegemata, jõustub komisjoni otsus vastava kohtumääruse jõustumise hetkest, kui kohtumäärusest ei tulene teisiti.

Allkirjad:

T. Kalmet

R. Laaneots

E. Sassian